

PLATFORM IVZ

SAMEN STERK VOOR EEN VEILIG TWENTE

PROJECT

WEERBARE OVERHEID EN MAATSCHAPPIJ

Versie: december 2023

Binnen de aanpak van ondermijning is het van belang dat gemeenten in Twente de basis op orde hebben. De lokale weerbaarheidscans van het RIEC Oost-Nederland hebben gemeenten inzicht geboden in hoe zij ervoor staan op een aantal thema's die belangrijk zijn binnen de ondermijningsaanpak. Hieruit is een basis op orde vastgesteld waar gemeenten in Twente in de zomer van 2024 aan dienen te voldoen. In het project Weerbare Overheid en Maatschappij ligt de focus op een selectie aan onderdelen binnen de basis op orde die bovenlokaal, op Twentse schaal, opgepakt kunnen worden. Deze verschillende onderdelen zijn ondergebracht in acht deelprojecten en komen in dit projectplan nader aan bod.

PROJECTLEIDER

SHARON DETEN
Adviseur Veiligheid
Gemeente Hengelo

VOORWOORD

ONDERMIJNING TEGENGAAN: BOUWEN AAN WEERBAARHEID IN TWENTE

'Verandering begint bij jezelf', zo ook binnen de ondermijningsaanpak in Twente. Een goed offensief tegen ondermijning start bij het op orde hebben van het eigen huis. Een stevig fundament leidt ertoe dat gemeenten als volwaardige partner deel kunnen nemen aan de bredere ondermijningsaanpak. De weerbaarheidsscans hebben laten zien dat er verschillen zijn in de mate waarin gemeenten in Twente ondermijningproof zijn. Door met elkaar de vastgestelde basis op orde te brengen kunnen gemeenten de interne samenwerking en die met de partners verder optimaliseren. Daarmee pakken we ondermijning integraal, in een zo vroeg mogelijk stadium aan en voorkomen we het waterbedeffect van criminelen die uitwijken naar buurgemeenten.

Het project Weerbare Overheid en Maatschappij zet zich samen met het Ondersteuningsteam Ondermijning en de Uitvoeringsspecialist Basis op Orde in om gemeenten te helpen de basis voor de zomer van 2024 op orde te krijgen. Deze basis gaat niet alleen over een weerbaar bestuur, maar ook over een weerbare organisatie, een organisatie waar integriteit voorop staat en waar zichtbaar, preventief en repressief wordt opgetreden tegen ondermijning om criminele inmenging te voorkomen. Zo kunnen we de Twentse verdedigingslinie tegen criminelen die misbruik willen maken van de bovenwereld verder verstevigen.

Sander Schelberg

Portefeuillehouder Ondermijning
Burgemeester van Hengelo

INTEGRITEIT

- 1 Een Twents screeningsmodel van medewerkers
- 2 Een Twentse integriteit-roadshow organiseren

BEWUSTWORDING

- 3 Een ondernijningscongres organiseren
- 4 Leermodule voor medewerkers (e-learning)
- 5 Interactieve kennissessies voor bewustwording organiseren

INFORMATIEPOSITIE

- 6 Alternatieve methodes of methodes ter verbetering van het gebruik van het meldpunt
- 7 Overzicht van beschikbare informatie- en registratiesystemen

- 8 Tussentijdse zelfscan en eindmeting basis op orde

OPDRACHTGEVER

Districtelijk Veiligheidsoverleg (DVO).

DOEL

Iedere Twentse gemeente streeft ernaar om per zomer 2024 de basis op orde te hebben in de aanpak van ondermijning. Dit projectplan richt zich op een aantal onderdelen van dit basisniveau. Deze projecten faciliteren de gemeenten om op deze onderdelen hun basis op orde te brengen.

AFBAKENING

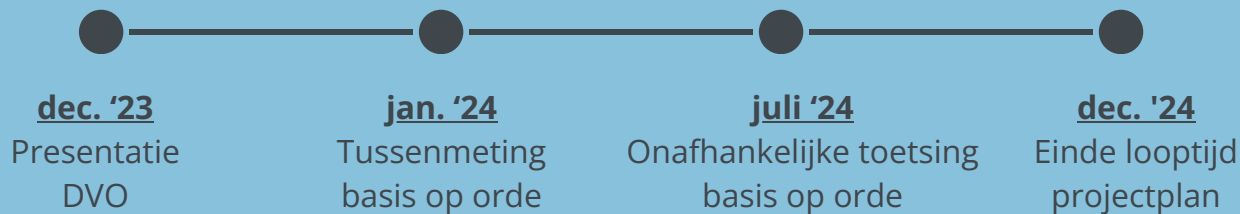
Het is aan de gemeenten zelf in hoeverre zij de resultaten uit deze projectgroep implementeren in hun eigen organisatie en werkprocessen. De projectgroep biedt hiertoe een handreiking of advies. Daarnaast focust de projectgroep zich op de onderdelen die bovenlokaal opgepakt kunnen worden. De projectleider neemt deel aan de expertgroep Ondermijning en onderhoudt hiermee de samenhang en afstemming met andere projecten en initiatieven binnen het programma Ondermijning.

COMMUNICATIE

In de reeds bestaande overlegstructuren zal men op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen binnen de projectgroep. Ook zal aandacht uitgaan naar een communicatiestrategie rondom de resultaten uit het project en wordt gekeken wat aanleiding biedt om breder te communiceren gezamenlijk met de veertien Twentse gemeenten.

FINANCIEN

Vanuit de provincie Overijssel wordt voor de versterking van de weerbaarheid van de overheid aan Twente een bedrag van €220.000 beschikbaar gesteld. Daarvan is een uitvoeringsbudget beschikbaar van €104.000 voor dit project. Dit budget wordt ingezet voor het volledige programma Ondermijning (uitgezonderd de aanpak op zorgfraude).

1

INTEGRITEIT EEN TWENTS SCREENINGSMODEL VAN MEDEWERKERS

RELATIE TEN OPZICHTE VAN DE BASIS OP ORDE

Het RIEC Oost-Nederland heeft onderzoek gedaan hoe weerbaar gemeenten in Twente zijn tegen ondermijnende criminaliteit. Uit dit onderzoek is onder andere naar voren gekomen dat integriteit en veilig kunnen werken belangrijke randvoorwaarden zijn bij de aanpak van ondermijning. Het is belangrijk dat gemeenten een veilige en integere omgeving creëren, waarin ambtenaren zich veilig voelen om signalen van ondermijning te melden. Verder is het noodzakelijk dat ambtenaren begrijpen wat integriteit in de context van ondermijning betekent en kunnen Twentse gemeenten meer doen om kwetsbare functies te screenen. Continue aandacht voor het thema integriteit is daarbij belangrijk.

DOELSTELLING

Gemeenten vormen een onmisbare partner in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Een belangrijke voorwaarde is dat zij weerbaar zijn tegen negatieve invloeden van buitenaf. Hiervoor is het van belang dat gemeenten de interne organisatie op orde hebben en hun bestuurlijke instrumenten inzetten tegen vormen van ondermijning.

PROJECTRESULTAAT

Om de organisatie te beschermen worden medewerkers gescreend. In dit project wordt een model opgeleverd hoe deze screening kan plaatsvinden. Het betreft een model voor het screenen van kwetsbare functies bij gemeenten in Twente. In het model is vastgelegd welke functies worden gescreend, op welke wijze en door wie deze screening wordt uitgevoerd en is één van de instrumenten in de aanpak van ondermijning. Daarbij worden reeds bestaande voorbeelden meegenomen.

AFBAKENING

Dit screeningsmodel behelst het screenen van medewerkers, niet van bestuurders. Ook gaat dit project niet over een integer en veilig werkklimaat. Het deelproject stopt als het screeningsmodel is opgeleverd. Daarna is het aan gemeenten zelf om te bepalen wat zij hiermee willen doen.

PLANNING

Voor de zomer van 2024.

2

INTEGRITEIT

EEN TWENTSE INTEGRITEIT-ROADSHOW ORGANISEREN

RELATIE TEN OPZICHTE VAN DE BASIS OP ORDE

Een aanbeveling die volgt uit het rode dradenbeeld (geen onderdeel van de basis op orde) van het RIEC Oost-Nederland betreft het advies om een Twentse integriteit-roadshow te organiseren om de bewustwording bij gemeenteraadsleden te vergroten.

DOELSTELLING

Zowel de ambtelijke organisatie, het bestuur als de gemeenteraad dient weerbaar te zijn tegen negatieve invloeden van buitenaf. Hiervoor is het van belang dat zij zich bewust zijn van integriteitsrisico's.

PROJECTRESULTAAT

Het organiseren van een integriteit-roadshow waarbij de gemeenteraadsleden, en wellicht ook het bestuur van de veertien Twentse gemeenten, bewust worden gemaakt van de integriteitsrisico's die zij lopen en wat zij kunnen doen om de weerbaarheid te voorkomen. Daarbij zullen de verschillende mogelijkheden verkend worden van de wijze waarop een roadshow vormgegeven kan worden (Twentse schaal, per gemeente, vanuit de eigen gemeente of een externe partij). Tevens is aandacht voor het eventueel uitbreiden van de doelgroep van gemeenteraadsleden naar het gemeentelijk bestuur.

RANDVOORWAARDEN

Het is aan gemeenten zelf om te bepalen of zij aan de roadshow (in welke vorm moet nog blijken) deel willen nemen. Daarnaast is het van belang dat raadsgriffiers meegenomen worden, aangezien zij een belangrijke rol spelen bij het thema integriteit binnen de gemeente.

PLANNING

De integriteit-roadshow zal in de tweede helft van 2024 georganiseerd worden.

3

BEWUSTWORING

EEN ONDERMIJNINGSCONGRES ORGANISEREN

RELATIE TEN OPZICHTE VAN DE BASIS OP ORDE

Middels het organiseren van een ondermijningscongres wordt het thema breed onder de aandacht gebracht bij medewerkers van gemeenten en samenwerkingspartners.

DOELSTELLING

Bewustwording, netwerkversterking, leren van elkaar.

PROJECTRESULTAAT

De concrete doelgroep en centraal gestelde thema's moeten nader gespecificeerd worden. Dit zal in de verdere uitrol van dit deelproject vorm gaan krijgen. Alle meest voorkomende partners melden hun eigen taak, rol en nieuwste ontwikkelingen in de aanpak van ondermijning. Denk hierbij aan:

- RIEC Oost-Nederland
- Provincie Overijssel: zoals onderdeel Expertisecentrum Vakantieparken, verbreed naar bv. buitengebied
- Politie en Risk Factory: waaronder syndru, training VR
- Omgevingsdienst
- Douane
- Belastingdienst
- Waterschap, detectie en mogelijkheden
- Bureau Drugszaken o.i.d.

Er wordt verkend of dit congres op Overijssels niveau georganiseerd zal worden. Hier zijn een aantal redenen voor te noemen:

- De middelen zijn vanuit de Provincie beschikbaar gesteld.
- De reisafstand blijft enigszins beperkt door het centraal in de provincie te organiseren.
- Het vergroten van de samenwerking met IJsselland bij district overschrijdende criminaliteit.
- Gemeenten in Twente en IJsselland kunnen van elkaar leren qua aanpak.

VERWACHTE KOSTEN

De kosten zullen gedeeld worden met IJsselland. Er zal geen entreegeld gevraagd worden.

PLANNING

Na de zomer 2024 (september of oktober).

4

BEWUSTWORING

LEERMODULE VOOR MEDEWERKERS (E-LEARNING)

RELATIE TEN OPZICHTE VAN DE BASIS OP ORDE

De meeste gemeenten lijken winst te kunnen behalen in het versterken van de organisatiebrede bewustwording van ondermijnende fenomenen die zich lokaal afspelen. Vaak hebben medewerkers buiten de afdeling Veiligheid moeite met het herkennen van signalen van ondermijning in hun eigen werkveld. Hierdoor worden signalen beperkt opgemerkt. Denk hierbij aan signalen van mensenhandel, zorgcriminaliteit of witwassen. Daarnaast kunnen gemeenten nog stappen zetten in het verder ontwikkelen en optimaliseren van de gewenste handelingsperspectieven van ambtenaren. Concrete handreikingen en trainingen over melden en opvolging van signalen helpen daarbij.

Het advies in het rode dradenbeeld luidt om regelmatig aandacht te blijven besteden aan het onderwerp ondermijning en bewustwordingstrainingen gericht op de interne afdelingen, bestuur en politiek te organiseren. In dit project wordt daarom een leermodule ontwikkeld die hieraan bijdraagt.

DOELSTELLING

De leermodule draagt bij aan de blijvende bewustwording van ondermijning in de organisatie.

PROJECTRESULTAAT

Een leermodule die ingezet kan worden als een medewerker begint te werken bij de gemeente. Tevens kan de module worden ingezet om 'zittende medewerkers' weer up to date te brengen.

RANDVOORWAARDEN

Beschikbaarheid van een 'digitale' ruimte waar de leermodule kan worden aangeboden. Enschede en Losser hebben bijvoorbeeld 'de Enschedese School'.
Aansluiting vanuit HR om de leermodule mee te nemen in het introductiepakket van de medewerker.

VERWACHTE KOSTEN

Bouwkosten van de leermodule.

PLANNING

Er zal gestart worden met de ontwikkeling van de leermodule in december 2023. Deze zal naar verwachting klaar zijn in mei/ juni 2024.

5

BEWUSTWORING

INTERACTIEVE KENNISSESSIES VOOR BEWUSTWORDING ORGANISEREN

RELATIE TEN OPZICHTE VAN DE BASIS OP ORDE

Een goede ondermijningsaanpak van gemeenten begint bij een goede signalering. Het signaleren en herkennen van signalen kan gezien worden als een belangrijk startpunt in de aanpak van ondermijning. Om dit te kunnen is het van belang dat medewerkers van gemeenten zich bewust zijn van wat signalen van ondermijning zijn en hoe zij deze binnen hun eigen vakgebied kunnen herkennen. Zonder kennis en signalen zijn zaken als een intern meldpunt zinloos.

DOELSTELLING

Medewerkers van gemeenten in Twente worden middels een computerspel bewust gemaakt van wat signalen zijn van ondermijning, hoe zij deze kunnen herkennen en welke rol hun organisatie heeft in de aanpak van ondermijning. Hierbij gaat het om medewerkers die in de uitoefening van hun werk tegen signalen van ondermijning aan kunnen lopen (de zogeheten oren en ogen). Tevens krijgen zij zicht op de rol van hun eigen organisatie binnen de bredere, integrale aanpak van ondermijning doordat ook andere partners als politie deelnemen aan de training.

PROJECTRESULTAAT

Tegen de zomer van 2024 hebben (een selectie van) bovengenoemde type medewerkers deelgenomen aan het computerspel en zijn zij zich (meer) bewust van wat ondermijning is, hoe zij signalen kunnen herkennen en welke rol hun organisatie heeft of kan hebben in de aanpak.

RANDVOORWAARDEN

Medewerkers worden in de gelegenheid gesteld om deel te nemen aan de training. Deze training zal integraal plaatsvinden, namelijk met politie en mogelijk ook met andere externe partners. De totale doelgroep zal nader vorm krijgen gedurende het project.

VERWACHTE KOSTEN

De kosten bedragen maximaal 10.000 euro, waarbij de kosten gedeeld zullen worden met de politie. Deze kosten kunnen uit het bestaande budget gefinancierd worden.

PLANNING

In afstemming met de politie zal gekomen worden tot een periode van één of twee maanden om het spel aan te bieden. Dit is afhankelijk van de beschikbaarheid van het spel (de technische apparatuur). Deze trainingen zullen doorlopend in 2024 worden aangeboden.

6

INFORMATIEPOSITIE

ALTERNATIEVE METHODES OF METHODES TER VERBETERING VAN HET GEBRUIK VAN HET MELDPUNT

RELATIE TEN OPZICHTE VAN DE BASIS OP ORDE

De Twentse gemeenten beschikken over een meldpunt voor de interne organisatie voor het melden van ondermijningsignalen. Het gebruik van dit meldpunt is zeer beperkt tot nihil. Signalen worden niet of nauwelijks bij dit meldpunt gemeld. De vraag is of dit meldpunt nog wel volstaat in de huidige hoedanigheid en of er alternatieve methodes/vormen zijn om deze signalen te herkennen en te adresseren. Er zijn wel degelijk signalen maar deze worden niet of nauwelijks via het meldpunt gemeld. Parallel wordt er gewerkt aan het vergroten van de bewustwording van ondermijning. Wellicht zal dit de hoeveelheid meldingen vergroten. Daarom willen we een vorm (of dit het meldpunt moet zijn is niet bekend) waarbij deze signalen geadresseerd kunnen worden en verder opgepakt kunnen worden.

DOELSTELLING

Een advies naar de verbetering van het gebruik van het huidige meldpunt en/of aanbevelingen voor alternatieve methodes/vormen om de ondermijningsignalen te adresseren zodat deze opgepakt kunnen worden.

PROJECTRESULTAAT

Een vorm waarbij het melden van ondermijningsignalen zo optimaal mogelijk kan worden toegepast.

RANDVOORWAARDEN

De Universiteit Twente is verzocht dit onderzoek te doen. Mocht dit ten aanzien van vraag en aanbod niet tot een match leiden dan zal deze onderzoeksopdracht verstrekt worden aan Saxion Hogeschool. De onderzoeker wordt inzicht verschaft in de huidige werking van het meldpunt bij de veertien gemeenten.

VERWACHTE KOSTEN

Kosten ten behoeve van de oplevering van het onderzoek, deze zijn zeer beperkt en kunnen gedekt worden met de beschikbare middelen van het Platform IVZ ten behoeve van dit project.

PLANNING

De verwachting is dat dit onderzoek uitgevoerd gaat worden in de periode februari tot en met juni 2024.

7

INFORMATIEPOSITIE

OVERZICHT VAN BESCHIKBARE INFORMATIE- EN REGISTRATIESYSTEMEN

RELATIE TEN OPZICHTE VAN DE BASIS OP ORDE

DOELSTELLING

Informatie speelt een belangrijke rol binnen de ondermijningsaanpak. Deze informatie dient ergens samen te komen. Een veelgehoorde lacune in de ondermijningsaanpak binnen de Twentse gemeenten is een informatie- en registratiesysteem binnen gemeenten die goed aansluit bij de behoefte binnen de ondermijningsaanpak.

De veertien gemeenten in Twente hebben een informatie- en registratiesysteem nodig die hen helpt in hun lokale aanpak. Hierbij gaat het vastleggen van signalen op een afgeschermdde wijze waarbij gebruik kan worden gemaakt van verschillende autorisatieniveaus. Maar ook om signalen te kunnen opwerken binnen het systeem (met interne en externe bronnen) en waar onder andere managementinformatie uit gehaald kan worden.

PROJECTRESULTAAT

Er ligt een overzicht ten aanzien van de verschillende informatie- en registratiesystemen, de (on)mogelijkheden en de kosten.

RANDVOORWAARDEN

De keuze voor een bepaald informatie-en registratiesysteem is gemeenteaafhankelijk. Dit overzicht dient hier een bijdrage aan te leveren, maar het is aan gemeenten zelf om eventuele vervolgstappen te zetten.

VERWACHTE KOSTEN

Geen, betreft een overzicht.

PLANNING

De verwachting is dat dit onderzoek uitgevoerd gaat worden in de periode januari tot en met mei 2024.

8

TUSSENTIJDSE ZELFSCAN EN EINDMETING BASIS OP ORDE

RELATIE TEN OPZICHTE VAN DE BASIS OP ORDE

Binnen de aanpak van ondermijning is het van belang dat er als gelijkwaardige partners aan de samenwerking kan worden deelgenomen. Hierbij is het noodzakelijk dat bepaalde voorzieningen binnenshuis op orde zijn. In de eerste plaats om verplaatsing van ondermijnende criminaliteit tegen te gaan (het zogeheten waterbedeffect). Anderzijds omdat er sprake is van onderlinge afhankelijkheid in de aanpak: een georganiseerde overheid tegen ondermijnende criminaliteit.

DOELSTELLING

Het uitgangspunt is dat de Twentse gemeenten voor de zomer van 2024 de basis binnen de ondermijningsaanpak op orde hebben. In februari 2023 heeft het DVO Twente zich hieraan gecommitteerd. De gestelde voorwaarden zijn afgeleid uit het rode dradenbeeld weerbaarheid van de Twentse gemeenten. Deze meting maakt inzichtelijk in hoeverre de basis reeds op orde is.

PROJECTRESULTAAT

De veertien Twentse gemeenten worden verzocht om in januari 2024 middels een zelfscan de meting uit te voeren. De resultaten van deze meting helpen om de huidige situatie zichtbaar te maken, waar het goed gaat en waar nog verbetering nodig is. De resultaten worden niet gedeeld met andere gemeenten en zijn alleen inzichtelijk voor de gemeentesecretaris van de desbetreffende gemeente, de districtelijk Coördinator Ondermijning en de Uitvoeringsspecialist Basis op Orde voor de uitoefening van haar taak.

In juli 2024 zal er een onafhankelijke eindmeting volgen. In de output wordt, zonder in te gaan op individuele gemeenten, aangegeven of de door het DVO vastgestelde basis op orde behaald is in Twente. Daarbij wordt ook een doorkijk gegeven in de stand van zaken op de verschillende onderdelen binnen de basis op orde. Deze lokale resultaten worden niet gedeeld met andere gemeenten en zijn alleen inzichtelijk voor de gemeentesecretaris van de desbetreffende gemeente, de districtelijk Coördinator Ondermijning en de Uitvoeringsspecialist Basis op Orde.

VERWACHTE KOSTEN

Kosten ten behoeve van de eindmeting zijn voornamelijk onbekend, maar kunnen gedekt worden met de beschikbare middelen van het Platform IVZ ten behoeve van dit project.

PLANNING

De eerste, tussentijdse meting, zal plaatsvinden in januari 2024. In juli 2024 zal er een onafhankelijke eindmeting volgen.

[BIJLAGE: BASIS OP ORDE](#)

BIJLAGE BASIS OP ORDE

Onder de vastgestelde basis op orde valt het volgende:

(Interne) bewustwording en organisatie:

- a) Ondernijning wordt als thema periodiek (ten minste jaarlijks) in iedere afdeling geagendeerd;
- b) Aan het thema ondernijning wordt periodiek aandacht besteed in het MT en College en ter bespreking aangeboden aan de gemeenteraad;
- c) Elke gemeente heeft binnen het MT een aanspreekpunt ondernijning;
- d) Elke gemeente gaat concreet en planmatig aan de slag met de aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan.

Informatiepositie:

- a) Elke gemeente is aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem;
- b) Elke gemeente heeft een intern meldpunt;
- c) Elke gemeente heeft aantoonbare capaciteit voor regievoering op ondernijning;
- d) Iedere gemeente heeft periodieke afstemming met sleutelfiguren waarin signalen worden besproken en opgepakt;
- e) Iedere gemeente vergroot de kennis over rechtmatige en doelmatige informatie-uitwisseling en registratie.

Beleid en handhaving:

- a) Ondernijning is een prioriteit in het integrale veiligheidsplan van de gemeente;
- b) In het lokale uitvoeringsprogramma handhaving is voldoende capaciteit voor ondernijning opgenomen;
- c) Neem een vergunningsplicht op in de APV voor aangewezen risicovolle panden, gebieden of branches (ondernijningsartikel);
- d) Actueel bibob-beleid is aanwezig;
- e) Bestuurlijke opvolging wordt gegeven aan hennepberichten en bestuurlijke rapportages;
- f) Aantoonbare capaciteit en expertise is aanwezig om integrale controles uit te kunnen voeren;
- g) Aantoonbare capaciteit en kennis is aanwezig om bestuurlijke opvolging te geven aan ondernijningscasuïstiek.

Integere veilige werkomgeving:

- a) Iedere medewerker heeft de ambtseed of belofte afgelegd;
- b) Iedere nieuwe medewerker overlegt een verklaring omtrent gedrag;
- c) Integriteit maakt deel uit van het personeelsbeleid.

Communicatie en voorlichting:

- a) Voorlichting geven aan kwetsbare doelgroepen om te voorkomen dat zij betrokken raken bij ondernijning, nieuwe aanwas tegengaan.

SAMEN STERK VOOR
EEN VEILIG TWENTE.